

# Kapitel 20

## Modus i kompletivsætninger

I kompletivsætninger styres modus først og fremmest af det overordnede verbum, men i en del tilfælde kan der også være semantiske forskelle mellem at vælge den ene eller den anden modus. Dette kapitel bygger først og fremmest på P. Rasmussen: *Modus på spansk*, men opstillingsprincippet er ændret, idet jeg har valgt at lægge hovedvægten på det styrende verbums semantik og kun i anden række på kompletivsætningens ledfunktion. På s. 363 findes en omfattende liste over hvilke verber der hører til de enkelte grupper. Mine oversættelser af de enkelte verbers betydning er kun vejledende og kan ikke erstatte ordbøgerne, for i mange tilfælde kan et verbum have flere betydninger.

Man skal være opmærksom på at de forskellige betydningskategorier drejer sig om hovedverbet, mens det verbum der styres, er det efterfølgende, det underordnede verbum.

De vigtigste regler står i afsnittene til og med 20.5.1

### 20.1 Verber der styrer konjunktiv

De konjunktivstyrende verber kan semantisk deles i to hovedgrupper.

#### 20.1.1 Verber der udtrykker ønske, ordrer mm.

Denne type verber styrer altid konjunktiv, og man kan sige at subjektet for hovedverbet søger at øve indflydelse på aktøren (som regel subjektet) i kompletivsætningen:

*Entonces el padre le pedía a Emi que les trajera la merienda* (Sol 46)      Så bad faderen Emi om at hente frokosten

Faderen, som er subjektet for det overordnede verbum *pedía*, prøver at få *Emi*, som er subjekt for *trajera*, til at udføre en handling. Typisk for denne gruppe er verber som *desear* (ønske), *forzar a* (tvinge til), *mandar* (befale), *pedir* (bede om), *prohibir* (forbyde), *querer* (ønske), men også lidt mindre *befalende* verber som *aconsejar* (råde til), *dejar* (tillade), *rogar* (bede, bønfalde om) hører til her:

<i>amigos que me aconsejaban que dejase el trabajo</i> (Mog 7)	venner som rådede mig til at holde op på arbejdet
<i>Algunos deseaban que se perdiera</i> (Lor 61)	Nogle ville ønske at det gik tabt
<i>Yo quisiera que Vd. me diga cuáles</i> (Mog 39)	Jeg ville ønske at De sagde mig hvilken [ko] det er
<i>ordenó que le sirvieran la comida en una bandeja</i> (All 82)	han befalede at få maden serveret på en bakke
<i>Lo mejor es no preparar nada, dejar que la espontaneidad dirija los movimientos</i> (Sol 161)	Det bedste er ikke at forberede noget, at lade spontaniteten styre bevægelserne

### 20.1.1.1 Bevirkeverber

En underkategori til ovenstående er de verber der ofte ikke har en person, men en ting eller et fænomen der påvirker aktøren i bisætningen. Disse styrer også konjunktiv, og det er verber som *causar*, *necesitar*, *resultar en* og oftest *hacer* (se 20.5.4.3):

<i>el terremoto resultó en / causó que muriera mucha gente</i>	jordskælvet forårsagede at mange mennesker døde
<i>necesitamos que la inversión privada alcance por lo menos el 25 % del PBI (Rep)</i>	vi har brug for at den private investering mindst når op på 25 % af BNP

### 20.1.2 Vurderings- eller følelserverber

Også denne gruppe styrer fast konjunktiv. Traditionelt deler man dem semantisk i to grupper, men vi kan i virkeligheden nok sige at det er vurderende at give udtryk for sine følelser. Gruppen omfatter flere syntaktisk forskellige konstruktioner, bl.a. mange dativstyrende verber: *agradar* (behage), *convenir* (kunne betale sig), *encantar* (elske, fortrylle), *gustar* (kunne lide, behage), *interesarse* (interessere), *molestar* (genere) m.fl.

<i>Me encanta que me hayas traído aquí (Sol 125)</i>	Jeg er begejstret for at du har taget mig med hertil
<i>Le dolía que los hechos pasasen con esa facilidad a ser recuerdos (Del 213)</i>	Det gjorde ham ondt at begivenhederne med en sådan lethed gik hen og blev minder

Men også mange transitive verber, og verber der følges af præposition subjekt hører til denne gruppe: *agradecer* (takke for), *alegrarse de* (glæde sig over), *avergonzarse de* (blive flov over), *criticar* (kritisere), *envidiar* (misunde), *gozar de* (nyde), *indignarse de* (harmes ved), *maldecir* (forbände), *reprochar* (bebrejde) m.fl.:

<i>Funes envidió que yo no tuviera canas todavía (Muñ 38)</i>	Funes var misundelig over at jeg endnu ikke havde grå hår
<i>Caminó más de diez minutos, agradecido de que no lloviera (All 58)</i>	Han gik mere end ti minutter, og var taknemmelig over at det ikke regnede

## 20.2 Verber der ikke har konjunktiv

Verber der ikke kan have konjunktiv, hverken i positive eller negative sætninger (sætninger med *no*), er der ikke ret mange af. Langt de fleste verber der ikke kan følges af konjunktiv når de står ubenægtede, kan eller skal have konjunktiv når de benægtes, men her følger et par eksempler på verber der (normalt) aldrig har konjunktiv:

### 20.2.1 glemme-verberne

Det man har glemt må nødvendigvis være, eller have været, reelt eksisterende, hvorfor udtryk for at glemme ikke har konjunktiv: *olvidar*, *olvidarse de* (begge *at glemme*):

*sobre todo cuando, mediante un esfuerzo mental, trataba de olvidar que al fin serían hombres como los demás* (Sáb XI)

først og fremmest [...] når jeg forsøgte at glemme at de til sidst ville blive mænd som alle andre

### 20.2.2 gemme-verberne

Det man skjuler, eller ikke skjuler, må også være reelt, hvorfor disse få verber heller ikke har konjunktiv: *esconder* (skjule), *ocultar* (skjule), *silenciar* (fortie):

### 20.3 Verber med prædikativ (*ser*, *parecer* m.fl.)

Det drejer sig først og fremmest om de såkaldte kopulative verber (se *ser* og *estar* kap. ?), hvor oftest et adjektiv udfylder pladsen som subjektsprædikativ, men en del verber kan også have kompletivsætningen som direkte objekt og et substantiv eller adjektiv som objektsprædikativ. I denne sætningstype er det ikke verbet i sig selv der afgør modusstyringen, for verbet danner sammen med prædikativet en semantisk enhed, og det er denne der afgør modusstyringen. I en del tilfælde findes der forskellige konstruktioner der semantisk minder meget om hinanden, og modusstyringen er da den samme:

*necesito que lo hagas*

- *es necesario que lo hagas*
- *es una necesidad que lo hagas*
- *veo necesario que lo hagas*

jeg har brug for at du gør det

det er nødvendigt at du gør det

det er en nødvendighed at du gør det

jeg ser det nødvendigt at du gør det

#### 20.3.1 Prædikativet er et adjektiv

Det drejer sig først og fremmest om de kopulative verber som *ser* og *parecer*, og for visse adjektiver *estar*, men også verber med objektsprædikativ findes i denne gruppe. Langt de fleste adjektiver er vurderende og styrer konjunktiv når de står som prædikativ: *absurdo* (absurd), *bueno* (godt), *injusto* (uretfærdigt), *lógico* (logisk), *posible* (muligt) osv.

*Le parecía imposible que una mujer tan atractiva y sensual pudiera vivir sola* (Sol 70)

Det forekom ham umuligt at en så attraktiv og sensuel kvinde kunne leve alene

*Sería imaginable que las empresas que [...] recibieran como contraprestación el costo que para el Estado supone la Seguridad Social* (País, 05.02.96)

det ville være tænkeligt at de firmaer der [...], som mod vægt modtog den udgift som *Seguridad Social* udgør for staten

*¿Pero sería mejor que leyera ella o que lo hiciera yo ...?* (Muñ, 20)

Men ville det være bedre at hun læste [det] eller at jeg gjorde det?

*y me parecería muy injusto que exigiesen de mí, precisamente de mí, cualidades especiales* (Sáb II)

og det forekom mig uretfærdigt at de af mig, lige netop af mig, skulle forlange særlige kvaliteter

*sería difícil que me autorizaran a faltar al trabajo* (Muñ 41)      det ville være usandsynligt at man tillod mig at være fraværende på arbejdet

Der er kun ganske få adjektiver der ikke styrer konjunktiv, hvorfor det kan betale sig at lære dem. De angiver vished, sandhed, og de mest almindelige er: *cierto* (rigtigt), *claro* (klart), *creíble* (trolig), *evidente* (indlysende), *indiscutible* (ubestridelig), *indudable* (utvivlsomt), *innegable* (unægtelig), *notorio* (åbenbar), *obvio* (indlysende), *seguro* (sikker):

*era cierto que no había pasado nada desagradable* (Sáb IX)      det var rigtigt at der ikke var sket noget ubehageligt

*está casi seguro que no darán ningún paso adelante para sancionar a los culpables* (Rep)      det er næsten sikkert at der ikke tages noget skridt til at straffe de skyldige

*Es obvio que el Defensor ha actuado con la mayor corrección* (Rep)      Det er indlysende at forsvareren har handlet med størst mulig korrekthed

*Era evidente que a Juana Rosa la decepcionó mi ademán* (Muñ 67)      Det var indlysende at Juana Rosa blev skuffet over min holdning

Når disse adjektiver, der udtrykker sikkerhed, benægtes, får de den modsatte betydning - altså usikkerhed og lign., og så styrer de konjunktiv. De adjektiver der udtrykker vurdering m.m., bliver til gengæld ikke mindre vurderende af at der tilføjes en nægtelse, så også de styrer konjunktiv når de benægtes. Med andre ord: *no + ser + adjektiv + que* styrer (næsten) altid konjunktiv:

*No es cierto que se quiera más ahora a los hijos que antes* (País, 8.04.97-26)      Det er ikke rigtigt at man i dag holder mere af børn end før

*Hoy mismo no estoy seguro de que yo haya dicho aquellas palabras en voz alta, sin darme cuenta* (Sáb XVI)      I dag er jeg ikke sikker på at jeg har sagt de ord højt uden at lægge mærke til det

Enkelte adjektiver der ellers styrer konjunktiv, kan med nægtelse have indikativ, idet nægtelsen så at sige ophæver den tvivl eller det negative udsagn der udtrykkes. Det drejer sig om *discutible* (diskutabelt), *dudoso* (tvivlsomt) og *falso* (forkert).

Modus efter adjektiver substantiverede med *lo*: *lo + adjektiv + ser + que* beskrives i 20.8.

### 20.3.2 Prædikativet er et substantiv

Prædikativet kan også være et substantiv, der i en del tilfælde har ubestemt artikel. Der gælder samme semantiske styringsregler som for adjektiver, hvilket vil sige at alle bortset fra de få der udtrykker vished, sandhed o.s.v. styrer konjunktiv. Vi finder *ser* og *parecer* med konjunktiv efter substantiver som:

*atrocidad, azar, beneficio, casualidad, coincidencia, condición, contrasentido, costumbre, culpa, delicia, desengaño, desgracia, exageración, excepción, ilusión, ironía, lástima, ley, maravilla, menester, mentira, necesidad, norma, orgullo, pena, propósito, vergüenza, voluntad* m.fl.:

*Es lástima que vivamos uno a uno para todas las cosas* (Del 34)      Det er en skam at vi lever en og en (alene) i alle livets sager

Med indikativ findes f.eks. *el caso, lo cierto, la verdad* m.fl.:  
*¡Y el caso es que todos los actores tienen coartadas!*      Og sagen er at alle skuespillerne har et alibi

### 20.3.3 Det kopulative verbum står uden prædikat

Når *ser* står uden prædikat (*es que...*) udtrykkes et faktum, og der står ikke konjunktiv. Med nægtelse derimod (*no es que...*), benægtes faktum, og kompletiven står i konjunktiv:

<i>si es que no ha sido parte de un dictamen superior de pasar por agua caliente las firmas de Perú 2000</i> (Rep)	hvis det er sådan at det ikke har været del af en højere kendelse om at lade Peru 2000s underskrifter passere
<i>Es que están mal preparados</i> (Mog 4)	Det er sådan at de er dårligt forberedte
<i>no es que los independientes sean socialistas...</i> (Mog 28)	det er ikke sådan at de uafhængige er socialister...
<i>¡No es que no sepa razonar!</i> (Sáb VIII)	Det er ikke fordi jeg ikke kan ræsonnere

Med *parecer* forholder det sig i princippet på samme måde, men her er der også en mulighed for at have konjunktiv når den står ubenægtet; med konjunktiven, der ikke er så almindelig, udtrykker den talende usikkerhed, at det der udtrykkes nok ikke er rigtigt:

<i>y parecía que el cielo y la tierra se tornasen yermos</i> (Del 132)	og det forekom ham at himmel og jord blev gold
--	--

## 20.4 Verber der med nægtelse kan have konjunktiv

En stor gruppe verber der normalt har indikativ (inkl. potentialis) ubenægtet, kan eller skal have konjunktiv når de benægtes. Det drejer sig om sanseverber som *ver*, *oír* m.fl., verber for *viden* og *forudsigelse* som *saber* (vide), *confirmar* (bekræfte), *predecir* (forudse) og menings- og ytringsverber som *admitir* (indrømme), *creer* (tro), *decir* (sige), *leer* (læse), *pensar* (tænke, mene) m.fl. For de tre sidstnævntes vedkommende henvises tillige til 20.5.1.

Afgørende for modusvalget er den talendes kendskab til handlingen i den underordnede sætning og hans psykologiske hensigt med udsagnet. Indikativ bruges når den talende selv tror på indholdet af *que*-sætningen og ønsker at give denne oplysning videre, mens konjunktiv bruges til at lægge afstand til udsagnet. Det vil sige at den talende selv tvivler på sandhedsværdien af udsagnet eller ikke ønsker at fortælle at vedkommende mener at det er sandt:

<i>Carlos no cree que Juana está enferma</i>	Carlos tror ikke at Juana er syg
--	----------------------------------

I denne situation indgår der tre personer, nemlig den talende, som ikke optræder nogen steder i selve sætningen, *Carlos*, som er subjekt for hovedverbet, og *Juana*,

som er subjekt i den underordnede sætning. Det vi umiddelbart får at vide er at *Carlos ikke tror...* men indirekte får vi via brugen af indikativ at vide at den talende - og måske vi andre generelt - ved at Juana rent faktisk er syg.

Med konjunktiv kan der være flere forskellige forklaringer:

*Carlos no cree que Juana esté enferma*

Oversættelsen til dansk kan der ikke ændres ved, men i den spanske sætning får vi nu ikke noget at vide om den talendes opfattelse af tingenes tilstand. Det kan tænkes at den talende ikke ved om hun er syg - og derfor ikke kan udtale sig - det er muligt at den talende heller ikke tror at hun er syg (selv om hun er sygemeldt!), og endelig kan det være at den talende blot ikke ønsker at komme med den oplysning, som vedkommende muligvis har, om at hun virkelig er syg.

Kort sagt kan man altså med indikativ give udtryk for at man tror på bisætningen og dermed er uenig med *Carlos*, mens man med konjunktiv ikke udtaler sig om udsagnets sandhedsværdi. Konjunktiv fortæller altså ikke nødvendigvis at bisætningen ikke er korrekt - at man er enig med *Carlos*.

Den logiske konsekvens af ovenstående er at der altid er konjunktiv når hovedverbet står i første person, i det man ellers ville modsige sig selv:

*No creo que Juana esté enferma*

Jeg tror ikke at Juana er syg

Eftersom subjektet for *creo* og den talende er en og samme person, kan jeg ikke sige *jeg tror ikke*, og samtidig med indikativ i bisætningen fortælle at jeg faktisk tror at hun er syg.

Det skal til sidst slås fast at verberne i denne gruppe oftest har konjunktiv når de står benægtede, også selv om den talende ved at bisætningens indhold er sandt:

*¿Andrés? No sabía que estuvieras en Madrid (Sol 46)*

Andrés? jeg vidste ikke at du var i Madrid  
(Han må jo nødvendigvis være der!)

Det skal bemærkes at ved *creer* og enkelte andre verber kan *no* flyttes ned i bisætningen uden synderlig betydningsforskel, men det er kun når nægtelsen står ved *creer* der kan være konjunktiv:

*no creo que venga = creo que no viene*  
*de otro modo creo que no tardaría en volverme loco (Sáb VIII)*

jeg tror ikke han kommer  
ellers tror jeg ikke det ville vare længe  
inden jeg blev tosset

Nogle af verberne i denne gruppe tilhører samtidig en af nedenstående kategorier hvor der i positive sætninger v.h.a. konjunktiv kan fremkaldes en betydning der i større eller mindre grad afviger fra hovedbetydningen. Sanseverberne samt de verber der udtrykker viden som *conocer*, *predecir* kan dog kun have konjunktiv når de er benægtede, så de indgår altså ikke i nogle af de følgende grupper.

## 20.5 Verber der skifter betydning

En del verber skifter i større eller mindre grad betydning afhængig af modusvalget. De søges her inddelt i semantiske kategorier.

### 20.5.1 Ytringsverberne

Ytringsverberne er nok de vigtigste og også den største gruppe. Den omfatter først og fremmest verber som *decir* (sige), *escribir* (skrive), *gritar* (råbe), *telefonar* (telefonere), men også *opinar* (mene) og *pensar* (mene) hører til her.

Almindeligvis har de ikke konjunktiv, men fælles for disse verber er at de også kan få betydning af ordre og dermed (jf. 20.1.1) have konjunktiv. På dansk bruges et modalverb til at udtrykke den betydning (*skulle*).

Med indikativ (og potentialis) er disse verber informerende, hvilket vil sige at der oplyses om det der rent faktisk sker (hvad den talende anser for faktum):

<i>no sé si ya dije que voy a relatar mi crimen</i> (Sáb 62)	jeg ved ikke om jeg allerede har sagt at jeg vil fortælle om min forbrydelse
<i>respondíamos que sólo habíamos comido una manzana</i> (Sáb 154)	vi svarede at vi kun havde spist et æble
<i>y en el arqueo de las cejas advierto que no le ha gustado</i> (Sol 177).	og på rynkningen af øjenbrynene kan jeg se at hun ikke kan lide det

Og med konjunktiv udtrykkes ordre, og som det fremgår kan samme verbum godt følges af flere kompletivsætninger med forskellig modus og dermed forskellig betydning:

<i>Él mismo ha estado advirtiéndolo a todos los mayordomos que tengan cuidado con esos balde plástico</i> (Mog 42)	Han har selv stået og sagt til alle lederne at de skulle passe på med de plastikspande
<i>Nívea gritaba que abrieran la tapa, para verlo con sus ojos propios</i> (All 19)	Nívea skreg at de skulle åbne låget så hun kunne se ham med sine egne øjne
<i>más o menos le decía que me perdonase, que yo era una basura, que no merecía su amor</i> (Sáb 122)	jeg sagde mere eller mindre til hende at hun måtte (skulle) undskylde mig, at jeg ikke var værd at samle på, at jeg ikke fortjente hendes kærlighed

Med nægtelse følger disse verber 20.4 med hensyn til modusvalg. Det betyder at der i nogle tilfælde kan opstå tvivl med hensyn til betydningen idet *no digo que venga* både kan betyde *jeg siger ikke at han kommer* (for jeg ved det ikke) og *jeg siger ikke at han skal komme* (jeg giver ikke den ordre).

### 20.5.2 Opfatte-verberne

Opfatte-verberne udtrykker med indikativ det man objektivt forstår eller mærker, mens der med konjunktiv udtrykkes et særligt personligt engagement. Denne gruppe omfatter ikke sanseverberne, men andre verber hvis betydningskift bedst illustreres med eksempler:

**comprender** (forstå, opfatte vs. have forståelse for):

<i>Comprendo y respeto que los ciudadanos sean más exigentes en materia de corrupción con un partido de izquierdas..</i> (País, 5.2.96)	Jeg har forståelse for og respekterer at befolkningen er mere krævende når det drejer sig om korrupsion i forhold til et venstrefløjsparti..
<i>En esos casos siento que el mundo es despreciable, pero comprendo que yo también formo parte de él</i> (Sáb XXI)	I de tilfælde føler jeg at verden er foragtelig, men jeg forstår at jeg også er en del af den

**Sentir** (mærke, føle fysisk versus beklage, være ked af):

<i>para hacernos sentir que estamos en el mejor de los mundos...</i> (Rep)	for at få os til at føle at vi er i den bedste af alle verdener
<i>Y sentía que su marcha hubiera de hacerse ahora</i> (Del 220)	Og han var ked af at hans afrejse måtte foretages netop nu

Opfatte-verberne omfatter foruden *comprender* og *sentir* også verber som:

	<b>Indikativ/potentials</b>	<b>Konjunktiv</b>
<i>aceptar:</i>	godtage, tage for pålydende	gå med til
<i>admitir:</i>	indrømme	gå med til
<i>apreciar:</i>	vurdere	værdsætte
<i>entender:</i>	opfatte	have forståelse for
<i>estimar:</i>	vurdere	værdsætte

### 20.5.3 Verber der *kan* udtrykke usikkerhed

Verber som *creer*, *parecer* m.fl. har normalt ikke konjunktiv ubenægtede, men de kan have det og får så en nuance af usikkerhed; altså manglende tro. Det ses nok især når det underordnede verbum er *poder*, men under alle omstændigheder må det anbefales at holde sig fra konjunktiv når hovedverbet står ubenægtet:

<i>pero sí creo que los problemas de la conducción den una propuesta política al país</i> (Mog 27)	men jeg tror at ledelsesproblemerne kan give landet en politisk mulighed
<i>y piensan que pueda ser un castigo de él</i> (Mog 39)	og de mener at det kan være en straf fra ham (fra Gud)

Følgende verber følger dette mønster:

*creer*, *figurarse*, *imaginarse*, *pensar*, *sospechar*, og med kompletiven som subjekt: *parecer* - se 20.3 angående *parecer* med subjektsprædikat.

Som det fremgår af nedenstående, kan *pensar* også få betydningen *at frygte* med konjunktiv:

<i>Sufrí mucho pensando que ella, aburrida de esperarme, decidiera casarse con otro</i> (All 43)	Jeg led meget, for jeg frygtede at hun, træt af at vente på mig, ville beslutte at gifte sig med en anden
--	---



## 20.5.4 Særlige verber

Det er ikke alle verber der er lige lette at klassificere, hvorfor her følger nogle enkelte verber der kan være rare at kende.

### 20.5.4.1 Esperar

*Esperar* (vente på, forvente, håbe) har i praksis oftest konjunktiv med en hvilken som helst af dets betydninger, men kan også findes med futurum og konditionalis, og sjældnere andre former. Konjunktiv kan lægge mere vægt på håb, ønske, mens betydningen i højere grad nærmer sig *creer*, altså overbevisningen at noget vil ske, når der bruges potentialis:

*Esperaba* Mosén Millán *que los parientes del muerto acudirían. También esperaba que fueran los amigos* (cit. Sen 38)

*Enérgicamente penetré en el edificio y esperé que bajara el ascensor* (Sáb VII)

Mosén Millán **regnede med** at den afdøde familie mødte op. Han **håbede** også at venneme ville komme

Energisk trængte jeg ind i bygningen og **ventede på** at elevatoren kom ned

Modus er dog ikke altid afgørende for betydningen. I næste eksempel kan man næsten kun forestille sig betydningen *at håbe*:

*Poca gente piensas matar - me dijo él. -*

*Poca. Sólo mataré a una persona. -*

*Espero que no soy yo - dijo él* (cit. KJ 42.2)

Du vil kun dræbe få, sagde han. - Få. Jeg vil

kun dræbe en. - Jeg håber ikke det er

mig, sagde han

Benægtet har *esperar* altid konjunktiv, og det samme gælder når verbet følges af præpositionen *a* - *esperar a que* har altid konjunktiv.

Ud over *esperar* følges følgende verber og udtryk fortrinsvis af potentialis og konjunktiv, med sidstnævnte som det mest almindelige: *disponer, introducir, planear, tener la esperanza de*.

Ligesom *esperar* styrer også disse entydigt konjunktiv når de står benægtet.

### 20.5.4.2 Temer(se)

*Temer(se)* (frygte) har også oftest konjunktiv og hører semantisk ind under 20.1.2, men det kan også have betydningen *at tro med bange anelser / desværre* og har så ikke konjunktiv. Sidstnævnte betydning er mest almindelig med reflexiv, men findes også uden:

*Traté de disimular mi odio porque temía que sospechara algo y no viniese a la cita* (Sáb 155)

*Me temo que los últimos metros que me separaban del salón de actos los recorrí no pisando el barrizal del suelo* (Muñ 56)

*temí que si duraba un poco más el viaje Juana Rosa acabaría consolándome por mi desgracia de escribir novelas* (Muñ 49)

Jeg forsøgte at skjule mit had for jeg frygtede at hun ville fatte mistanke og ikke komme til vores aftale

Jeg er bange for at jeg tilbagelagde de sidste meter der adskilte mig fra foredragsalen, uden at træde i sølet på jorden

Jeg var bange for at Juana Rosa ville ende med at trøste mig for den ulykke det var at skrive romaner, hvis rejsen varede lidt længere

Benægtet har *temer* konjunktiv eller potentialis, altså ikke indikativ.

Ud over *temer* findes der nogle få verber mere der ubenægtet følges af alle tre modi, men når de benægtes kun har konjunktiv og potentialis. Det drejer sig om: *antojar* (have lyst til), *estipular* (aftale), *preconizar* (lovprise), *presumir* (antage), *soñar* (drømme). Betydningsforskellen ved disse verber kan dog ikke sammenlignes med *temer*.

### 20.5.4.3 Hacer

*Hacer* regnes oftest til de konjunktivstyrende *påvirke*-verber, men *hacer* kan også have en anden betydning hvor det ikke har konjunktiv, nemlig den at *give udtryk af, lade som om*:

*Su risa contagiosa, que siempre hacía que nos mirara la gente...* (Sol 199)

*una concejala de Cultura [...] aprovecha el viaje para hacer que me sienta culpable por publicar novelas en ediciones comerciales* (Muñ 49)

*“Un Revolucionario.” “Ja”, Oyarzun se ríe o hace que se ríe* (Delibes: *Cinco horas con Mario*, 295)

Hendes smittende grin, som altid fik folk til at se efter os,...

en kulturråd [...] udnytter rejsen til at få mig til at føle mig skyldig fordi jeg ud-giver romaner i kommercielle udgaver

“En revolutionær.” “Ha”, Oyarzun griner eller lader som om han griner

### 20.5.4.4 Negar, desmentir

*Negar* (benægte) og *desmentir* (fornægte, dementere) har bådebenægtet og ubenægtet samme nuanceforskel mellem indikativ og konjunktiv som beskrevet for benægtede verber under 20.4: d.v.s. at indikativ i kompletivsætningen antyder at den talende anser indholdet for sandt. De ses sjældent med potentialis:

*las FARC, que no dieron explicaciones públicas ni desmintieron que esa era su respuesta a la reunión* (ABC)

*No puedo negar que hay un factor étnico, una identificación brutal* (País)

FARC, som hverken gav offentlige forklaringer eller benægtede at det var deres svar på mødet

Jeg kan ikke benægte at der er en etisk faktor

*Sobre la inasistencia de Fujimori al acto, negó que haya cancelado su viaje, al afirmar que nunca se confirmó su asistencia* (Rep)

Om Fujimoris manglende fremmøde ved handlingen benægtede han [talsmanden] at han havde aflyst sin rejse, idet han bekræftede at hans deltagelse aldrig blev bekræftet

#### 20.5.4.5 Callar, desconocer, ignorar

*Callar* (fortie), *desconocer* (være uvidende om) og *ignorar* (ikke vide) opfører sig modsat *saber*, idet de benægtet angiver en viden eller kendskab. Det betyder at de benægtet ikke har konjunktiv, mens der i ubenægtet form er en modusforskel der svarer til det der er beskrevet under 20.4.

#### 20.5.4.6 Suponer

Verbet *suponer* (mene, antage) har indikativ fordi det man antager også må være noget man anser for rigtigt. Dette verbum kan ikke benægtes, men til gengæld styrer det konjunktiv når det som et fast udtryk står i gerundium, det udtrykker da en forestillet situation:

*supongo que el proceso está en el recuerdo de todos* (Sáb I)

jeg formoder at retssagen står klart i alles erindring

*suponiendo que estuviéramos en Lisboa*

hvis vi antog at vi var i Lissabon

#### 20.5.4.7 Concertar, idear, ofrecer, premeditar programar

*Concertar* (fastsætte), *idear* (udtænke), *ofrecer* (tilbyde), *programar* (planlægge) og *premeditar* (planlægge) følges både ubenægtet og benægtet af konjunktiv eller potentialis. *Idear* skulle dog ikke findes benægtet.

**20.5.4.8 Dudar (de)** (tvivle på) og *rechazar* (afvise) følges benægtet af alle tre modi, hvor indikativ og potentialis udtrykker en overbevisning om at tingene forholder sig som der udtrykkes, mens konjunktiv udtrykker manglende kendskab m.m. jf. 20.4.

Ubenægtet har *dudar* og *rechazar* oftest konjunktiv ligesom andre udtryk for tvivl:

*No dudo que detrás de esta denuncia está Absalón Vásquez* (Rep)

Jeg tvivler ikke på at Absalón Vásquez står bag denne anmeldelse

*no se dudaba de que jamás Andrés [...] volvería a mirar las pantorillas de las mujeres* (Del 216)

man tvivlede ikke på at Andres aldrig mere ville se på kvinde-lægge

*El congresista Rafael Rey Rey [...], dijo ayer que [...], no duda de que su más cercano colaborador Absalón Vásquez Villanueva haya participado en la falsificación de un millón 300 mil firmas* (Rep)

Kongresmedlem Rafael Rey Rey [...] sagde i går at [...] han ikke tvivler på (den mulighed) at hans nærmeste samarbejdspartner Absalón Vásquez Villanueva har været med til falsificeringen af 1,3 mio. underskrifter

*duda / rechaza que sea cierto*

hun tvivler på / afviser at det er sandt

### 20.5.4.9 Verber for forsikring

Verber som *asegurar* (forsikre), *determinar* (afgøre), *garantizar* (garantere) og *postular* (postulere) kan benægtet kun have konjunktiv, mens de ubenægtede kan have alle tre modi med den forskel at konjunktiv giver en betydning af at *stå inde for*, *sørge for at det bliver sådan*, mens indikativ og potentialis beskriver det den talende regner for faktum, det bliver et udsagn som f.eks. efter *decir*:

<i>garantizan a los inversionistas que las decisiones de política económica que se han tomado se van a mantener</i> (Rep)	de garanterer over for investorerne at de beslutninger til økonomisk politik som er blevet taget, vil blive fastholdt
<i>señaló que espera ver cumplida la "promesa" del presidente electo, Ricardo Lagos, en la que garantizaba que el general sería "puesto en manos de la justicia chilena"</i> (Rep)	han påpegede at han forventer at se opfyldt den valgte præsidents løfte hvor han garanterede at generalen ville blive "lagt i hænderne på det chilenske retssystem"
<i>para garantizar que a través de una adecuada legislación, se restituya el derecho a lactancia de la madre trabajadora</i> (Rep)	for at garantere at man igennem en passende lovgivning vil genskabe den arbejdende mors ret til at amme

*Asegurarse de que* (sikre sig) har dog altid konjunktiv.

*Proponer* (foreslå) har samme modusstyring, men betydningsforskellen er en anden. Her udtrykker konjunktiv hvordan man mener at det *skal* være, mens indikativ og potentialis udtrykker hvordan man mener det er.

## 20.6 Foranstillede kompletivsætninger

Både som subjekt og som direkte objekt *kan* kompletivsætningen stå foran verbalet, og i de fleste tilfælde har den konjunktiv:

<i>que aún estando tan cerca el uno del otro todo fuera imposible era una manera muy exacta de revivir lo que nos ocurrió en el pasado</i> (Muñ 66)	at alt var umuligt selvom vi var så tæt på hinanden, var en meget præcis måde at genfremstille det som skete for os i fortiden
<i>Después de todo, que su padre aspirara a hacer de él algo más que un quesero era un hecho que honraba a su padre</i> (Del 7)	Når alt kommer til alt, det at hans far søgte at gøre ham til mere end en ostehandler, var et faktum som ærede hans far
<i>Que Irene sea una muchacha extravagante, lo creo, pero...</i> (KJ 38.2)	At Irene er en ekstravagant pige, det tror jeg, men ...
<i>Que Roque supiera mucho de «eso» no significaba que fuera un golfo y un zascandil</i> (Del 15)	At Roque viste meget om «det» betød ikke at han var en gadedreng og en rod

Indikativ kan findes hvis der udtrykkes sikkerhed:

*Que era el mejor nadador del mundo **que-dó claro** en las pasadas Olimpiadas (JK 38.2)*

At han var verdens bedste svømmer blev klart under sidste olympiade

## 20.7 Determinerede kompletiver

Determinerede kompletiver har næsten altid konjunktiv, og de er oftest foranstillede:

*el que él estudiase el bachillerato en la ciudad podía ser, a la larga, efectivamente, un progreso (Del 7)*

det at han tog studentereksamen i byen kunne faktisk på længere sigt være et fremskridt

*El que fuese fuerte como un toro y como su padre, el herrero, no quería decir que fuera un malvado. El que su padre, el herrero, tuviese siempre junto a la fragua una bota de vino y la levantara de cuando en cuando no equivalía a ser un borracho empedernido (Del 15)*

Det at han var stærk som en tyr og som sin far, smeden, betød ikke at han var ond. Det at hans far, smeden, altid havde en vinsæk ved essen og at han hævdede den i ny og næ var ikke det samme som at han var en hærdet drukkenbolt

*El que se logre alcanzarlo, es otra cuestión (KJ 38.1)*

Om det lykkes at nå det er et andet spørgsmål

## 20.8 *Lo* + adjektiv + *ser* + *que*

Når adjektivet substantiveres med *lo* vil det næsten altid være foranstillet, og dette sammen med determinativet gør at vi klart må opfatte dette led som subjekt, og kompletiven må dermed være prædikat. Dette syntaktiske skifte har også betydning for modusvalget, idet de adjektiver der ellers skal have konjunktiv, nu kan optræde med alle tre modi. De semantiske forskelle ligger i den manglende informative værdi der er knyttet til konjunktiven, og denne manglende information kan skyldes at den talende tror at udsagnet er eller kan være forkert, eller at oplysningen anses for kendt af begge parter. Borrego et. al. (p. 105) forklarer på glimrende vis forskellen med en lille historie, som kun kort skal refereres her:

*No me pagará, y lo peor es que además me llamará / llame imbécil (Borr 105)*

han betaler mig ikke, og det værste er at han derudover vil kalde mig åndssvag

Brugen af *llamará* ville fortælle at jeg er sikker på at han vil kalde mig åndssvag, mens *llame* ville angive en forestilling om hvad der kunne ske.

Den samme forskel findes med andre substantiviske størrelser som substantiver, substantiverede relativsætninger mm.:

*Lo que me indigna es que ha / haya dicho eso (Borr 106)*

det der indignerer mig er at han har sagt det min besættelse er at pigen gifter sig med

*Mi obsesión es que la chica se case / se va a casar con ese ciclista (Borr 106)*

den cykelrytter

Oversigt over modus i kompletivsætninger			
Betydning af verbum	Indikativ <i>voy, iba, fue</i>	Potentialis <i>iré, iría</i>	Konjunktiv <i>vaya, fuera, fuese</i>
Ordre, ønske, bevirke <i>querer, desear, causar</i>	%	%	+
Benægtet	%	%	+
Vurdering, følelse <i>envidiar, gustar</i>	%	%	+
Benægtet	%	%	+
Gemme, glemme, <i>olvidar, ocultar</i>	+	%	%
Benægtet	+	%	%
Ytringsverber; <i>decir, opinar</i>	informerende	informerende	ordre
Benægtet	informerende	informerende	inform. / ordre
Opfatteverber, <i>aceptar, sentir</i>	mærke	mærke	følelsesmæssigt
Benægtet	mærke	mærke	føle / mærke
Overbevisning, <i>creer, pensar</i>	+	+	sjældent
Benægtet	(+)	(+)	oftest
<i>Esperar</i> (håbe, forvente, vente)	sjældent	+	oftest
Benægtet (+ <i>esperar a</i> )	%	%	+
<i>Temer(se)</i>	tro med bange anelser		frygte
Benægtet	%	%	+
(No) <i>negar, desmentir</i> (20.5.4.4)	+	+	+
Tvivle, afvise, <i>dudar, rechazar</i>	+	+	+
Benægtet	(+)	(+)	oftest
<i>Callar, desconocer, ignorar</i>	+	+	+
Benægtet	+	+	%

## 20.9 Diverse konstruktioner med substantiv

Der findes en del ikke-kopulative verber der kan have et substantiv som DO og en kompletivsætning som subjekt. Også her er det semantikken der er styringsfaktoren, og de betydninger der i andre sammenhænge styrer konjunktiv, gør det også her. Med konjunktiv drejer det sig bl.a. om: **dar asco** / **miedo** / **reparo** / **vergüenza** (give væmmelse / angst / tvivl / skamfølelse) m.fl.:

<i>la verdad es que le daba como vergüenza que se enteraran de ello sus antiguos compañeros de facultad y ... (Sol 60)</i>	sandheden er at han nær mest skammede sig over at hans gamle studiekammerater fandt ud af det
<i>Hija, me daba no sé qué que nadie saliera a despedirte (Sol 108)</i>	Min pige, jeg følte mig forkert til mode ved at der ikke var nogen der kom og sagde farvel til dig

Der er konjunktiv efter **hacer falta** (mangle), **valer la pena** (lønne sig), **tener, importancia** (være vigtigt), **miedo** (være bange for), **prohibido** (jf. **prohibir**) (forbyde) m.fl. Ved sidstnævnte er kompletiven DO:

<i>Tampoco sé, en este momento, si valdrá la pena que explique en detalle este rasgo mío (Sáb IV)</i>	Jeg ved heller ikke lige nu om det er umagen værd at jeg forklarer dette karaktertræk ved mig i detaljer
<i>tenía prohibido que circulara licor en la mina (All 32)</i>	han havde forbudt at der var alkohol i minen

Med **causar** styrer **extrañeza** / **asombro** (begge: overraske) m.fl. konjunktiv.

**Indikativ** finder vi når der udtrykkes sikkerhed, som i følgende eksempel:

<i>se debe tener por seguro que en el corazón, conciencia y dignidad de cada peruano hay un voto escondido y secreto que... (Rep)</i>	man kan regne for sikkert at enhver peruaners hjerte, samvittighed og værdighed er en skjult og hemmelig stemme som...
---	--

og modsat de kopulative verber (**ser, estar**) finder vi indikativ efter **casualidad** i: *da la casualidad que soy su abuela (Ras)* tilfældigvis er jeg hendes bedstemor

## 20.10 Konjunktivens semantik

De to semantiske kategorier som er nævnt først i kapitlet kan forklares lidt mere præcist ud fra en bedre forståelse af hvad modus er, men det er ikke alle de konjunktivstyrende verber der lige let lader sig indplacere i ovennævnte kategorier. Ved verberne under 20.1.1 søger, som nævnt,  $S_1$  at påvirke  $S_2$ , og den

talende kan således ikke have vished for om handlingen reelt realiseres; der er altså tale om manglende viden.

Verberne under 20.1.2 udtrykker vurdering eller følelser, og man må nødvendigvis have et kendskab til noget man udtrykker sig om, så her skal konjunktiven forklares som ikke-informativ, hvilket vil sige at der ikke ligger nogen ny information i den. Det man taler om, er allerede kendt, og konjunktiven er derfor med til at flytte fokus fra det allerede kendte faktum til hovedverbet, *lamento*, *me molesta* eller hvad det nu måtte være.

De verber der kan have en kompletivsætning i konjunktiv som subjekt, der som nævnt for de flestes vedkommende er dativstyrende, tilhører alle den gruppe verber der følges af en ikke-informativ kompletivsætning.